

M. STEFANA
**FUNDACJA
BATOREGO**
ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 19 września 2022

**Stanowisko Zespołu Ekspertów Wyborczych oraz Zespołu Ekspertów Prawnych
Fundacji im. Stefana Batorego w sprawie zmiany terminu wyborów samorządowych**

Krytycznie oceniamy złożony w Sejmie przez posłów Prawa i Sprawiedliwości projekt specjalnej ustawy, której przyjęcie miałoby skutkować przesunięciem terminu wyborów władz samorządowych z jesieni 2023 na wiosnę 2024 roku.

W naszym przekonaniu wydłużenie kadencji powszechnie wybieranych organów o arbitralnie ustalony okres narusza konstytucyjną zasadę kadencyjności, bez odpowiedniego uzasadnienia przedłuża mandat władz samorządowych wybranych w 2018 roku na pięcioletnią kadencję oraz wstrzymuje możliwość wyborczej weryfikacji tych władz przez obywateli już w 2023 roku. Powtarzamy nasze wcześniejsze stanowisko: zmiany reguł wyborów w trakcie trwania kadencji, wprowadzane w pośpiechu, bez konsultacji i prób zbudowania szerokiego porozumienia partyjnego, podważają zaufanie obywateli do procesu wyborczego.

Przypominamy, że kadencję organów samorządu terytorialnego do 5 lat wydłużyła przyjęta w 2018 roku ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych. Już wówczas łatwo było przewidzieć kolizję terminu wyborów parlamentarnych i samorządowych w 2023 roku. Problem ten był wtedy sygnalizowany przez ekspertów.

Obecnie nie występują nadzwyczajne okoliczności uzasadniające tak istotną ingerencję w reguły wyborów. Zwracamy uwagę, że nie ma w tej sprawie oficjalnego stanowiska Państwowej Komisji Wyborczej. W naszym przekonaniu nietrafione są pojawiające się w debacie publicznej analogie do przedłużenia okresu między kolejnymi kadencjami władz gmin w 1998 roku. Ówczesna regulacja była związana z ustanowieniem nowych szczebli samorządu terytorialnego oraz ze zmianą podziału administracyjnego kraju i nie powinna być traktowana jako precedens w obecnej sytuacji.

Oczywiście dostrzegamy wiele potencjalnych problemów, związanych z kolizją terminów wyborów parlamentarnych oraz samorządowych w 2023 roku. Dotyczą one między innymi trudności z rzetelnym przygotowaniem procesu wyborczego, rekrutacją członków obwodowych komisji wyborczych oraz kontrolą finansowania kampanii wyborczych. Odseparowanie w czasie wyborów samorządowych i parlamentarnych jest pożądane. W naszej opinii najlepszą możliwą formułą, niepozostawiającą żadnych wątpliwości prawnych, byłoby podjęcie przez Sejm uchwały o skróceniu swojej kadencji (w trybie art. 98 ust. 3 Konstytucji RP), a nie specjalna ustawa tworzona *ad hoc*.

Skrócenie kadencji Sejmu wymagałoby ponadpartyjnego porozumienia i byłoby zgodne ze wszystkimi zasadami konstytucyjnymi, a jednocześnie umożliwiłoby przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu przed wakacjami 2023 roku, w odpowiednim odstępie od wyborów samorządowych.

Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Piotr Bogdanowicz, adiunkt w Katedrze Prawa Europejskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Łukasz Bojarski, prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa

Jacek Czaja, prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości

dr hab. Monika Florczak-Wątor, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Centrum Interdyscyplinarnych Studiów Konstytucyjnych UJ

dr hab. Agnieszka Frąckowiak-Adamska, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii

Jarosław Gwizdak, prawnik, działacz społeczny, członek zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS

dr hab. Wojciech Jasiński, adiunkt w Inkubatorze Doskonałości Naukowej – Digital Justice na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Piotr Kładoczny, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

mec. Magda Krzyżanowska-Mierzewska, radca prawny, od 1993 do 1998 prawniczka w Sekretariacie Europejskiej Komisji Praw Człowieka, od 1998 do 2018 – w Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu

prof. dr hab. Marcin Matczak, profesor uczelni w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k.

dr hab. Sławomir Patyra, profesor UMCS w Lublinie, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego, radca prawny

dr hab. Tomasz Pietrzykowski, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, dyrektor Centrum Badawczego Polityki Publicznej i Problemów Regulacyjnych

dr hab. Anna Rakowska, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokat

dr hab. Maciej Taborowski, profesor w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, adwokat

dr Tomasz Zalasiński, członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k., sędzia Trybunału Stanu

dr hab. Fryderyk Zoll, Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück

Zespół Ekspertów Prawnych zajmuje się oceną zgodności uchwalanych przez władze ustawodawczą aktów prawnych z Konstytucją RP, normami międzynarodowymi oraz demokratycznymi standardami państwa prawa. Monitoruje funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości i przedstawia propozycje jego naprawy.

Zespół Ekspertów Wyborczych Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Mikołaj Cześnik, profesor Uniwersytetu SWPS, Dyrektor Instytutu Nauk Społecznych SWPS

dr hab. Jarosław Flis, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego

dr Adam Gendźwiłł, adiunkt w Zakładzie Rozwoju i Polityki Lokalnej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego

dr hab. Jacek Haman, Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

dr Anna Materska-Sosnowska, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

dr hab. Bartłomiej Michalak, profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie UMK

dr hab. Bartłomiej Nowotarski, profesor Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Katedra Filozofii i Historii Gospodarczej

prof. dr hab. Jacek Raciborski, Zakład Socjologii Polityki, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

prof. dr hab. Andrzej Rychard, dyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Rady Fundacji im. Stefana Batorego

Zespół Ekspertów Wyborczych działający przy Fundacji im. Stefana Batorego zajmuje się analizą prawa wyborczego przedstawiając propozycje zmiany w prawie i praktyce organizacji wyborów w kierunku zwiększenia uczestnictwa w wyborach i podniesienia reprezentatywności wyników wyborczych.